

در رابطه با محدودیتهای اعمال شده شورای امنیت سازمان ملل و قانون بین الملل در تصمیم به چگونگی فعالیتهای تسلیحاتی و اتمی جمهوری اسلامی گزارش زیر توسط سایت «ایران وایر» و به نوشته فرامرز داور منتشر شده است. گروه خبر کمیسیون رسانه شورای ملی تصمیم، به دلیل اهمیت این گزارش به بازنشر آن اقدام می نماید. «گروه خبر»

نیمه شب گرینویچ ۲۷ مهر ۱۴۰۲ چه اتفاقی درباره ایران افتاد؟

جمهوری اسلامی با آزمایشهای متعدد موشکهای بالستیک، ارایه پهپاد به روسیه برای تجاوز نظامی به اوکراین و ارسال تسلیحات برای گروه حوثی یمن که همگی بدون اجازه شورای امنیت بودند، قطعنامه ۲۲۳۱ را بارها و بارها به شکل واضح نقض کرده بود.

امریکا، اتحادیه اروپا، کانادا، بریتانیا و استرالیا به طور جداگانه اعلام کردند به دلیل پایبند نبودن جمهوری اسلامی ایران به این بخش از قطعنامه ۲۲۳۱ طی هشت سال گذشته، تحریمهای سازمان ملل را وارد قوانین خود می کنند و همچنان علیه جمهوری اسلامی ایران پایدار نگه خواهند داشت.

تصویر نامه اعلام پایان محدودیت های موشکی جمهوری اسلامی با امضای معاون دبیرکل سازمان ملل متحد. رونوشت نامه برای نماینده دائم جمهوری اسلامی هم فرستاده شده است.

جمهوری اسلامی با آزمایش‌های متعدد موشک‌های بالستیک، ارایه پهباد به روسیه برای تجاوز نظامی به اوکراین و ارسال تسلیحات برای گروه حوثی یمن که همگی بدون اجازه شورای امنیت بودند، قطع‌نامه ۲۲۳۱ را بارها و بارها به شکل واضح نقض کرده بود.

امریکا، اتحادیه اروپا، کانادا، بریتانیا و استرالیا به طور جداگانه اعلام کردند به دلیل پایبند نبودن جمهوری اسلامی ایران به این بخش از قطع‌نامه ۲۲۳۱ طی هشت سال گذشته، تحریم‌های سازمان ملل را وارد قوانین خود می‌کنند و همچنان علیه جمهوری اسلامی ایران پایدار نگه خواهند داشت.

تصویر نامه اعلام پایان محدودیت‌های موشکی جمهوری اسلامی با امضای معاون دبیرکل سازمان ملل متحد. رونوشت نامه برای نماینده دائم جمهوری اسلامی هم فرستاده شده است.

جمهوری اسلامی با آزمایش‌های متعدد موشک‌های بالستیک، ارایه پهباد به روسیه برای تجاوز نظامی به اوکراین و ارسال تسلیحات برای گروه حوثی یمن که همگی بدون اجازه شورای امنیت بودند، قطع‌نامه ۲۲۳۱ را بارها و بارها به شکل واضح نقض کرده بود.

بامداد روز ۲۷ مهر ۱۴۰۲ به وقت گرینویچ در لندن، ساعاتی پس از نیمه شب تهران، هشتمین سالروز پذیرش «برنامه جامع اقدام مشترک» (برجام) از سوی جمهوری اسلامی ایران، امریکا و اتحادیه اروپا بود. در این روز محدودیت‌های درج شده در «قطع‌نامه ۲۲۳۱» شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره برنامه موشک‌های بالستیک جمهوری اسلامی ایران لغو شدند اما اتفاقاتی که باید در پی آن رخ می‌دادند، نه تنها به وقوع نپیوستند بلکه امریکا و اتحادیه اروپا اقدامی انجام دادند که قرار نبود.

برجام یک توافق موقت بین جمهوری اسلامی ایران و قدرت‌های دائم شورای امنیت به علاوه آلمان بود که قرار بود اگر حکومت ایران به آن پایبند می‌ماند، محدودیت‌های پیش‌بینی شده در آن در طول ۲۵ سال مرحله به مرحله پایان می‌گرفتند. در سال هشتم توافق، یعنی ۲۷ مهر ۱۴۰۱ محدودیت سازمان ملل متحد درباره برنامه موشکی‌های بالستیک ایران باید تمام می‌شد.

با این که در زمان اجرای برجام همه تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا بر اساس این متن و قطع‌نامه ۲۲۳۱ رفع شدند، برخی از محدودیت‌ها شامل خرید و فروش کالاهای دو منظوره، خرید و فروش تسلیحات و جنگ افزارهای متعارف تا ۲۷ مهر ۱۴۰۲ باقی ماندند اما دقیقاً ساعت ۱۲ و یک دقیقه بامداد نوزدهم اکتبر به وقت گرینویچ، این محدودیت هم باید تمام می‌شدند.

مطابق پیش‌بینی، تحریم‌های شورای امنیت با رسیدن این زمان تمام شدند اما امریکا، اتحادیه اروپا، کانادا، بریتانیا و استرالیا به طور جداگانه اعلام کردند به دلیل پای‌بند نبودن جمهوری اسلامی ایران به این بخش از قطع‌نامه ۲۲۳۱ طی هشت سال گذشته، تحریم‌های سازمان ملل را وارد قوانین خود می‌کنند و همچنان علیه جمهوری اسلامی ایران پایدار نگه خواهند داشت.

به این ترتیب محدودیت‌های مندرج در قطع‌نامه ۲۲۳۱ درباره برنامه موشکی‌های بالستیک و کالاهای دو منظوره و خرید و فروش تسلیحات و جنگ افزارهای متعارف نزد ۲۷ کشور اتحادیه اروپا و چهار دولت امریکا، بریتانیا، کانادا و استرالیا (مجموعاً ۳۱ کشور) همچنان باقی ماندند.

جمهوری اسلامی با آزمایش‌های متعدد موشک‌های بالستیک، ارایه پهباد به روسیه برای تجاوز نظامی به اوکراین و ارسال تسلیحات برای گروه حوثی یمن که همگی بدون اجازه شورای امنیت بودند، قطع‌نامه ۲۲۳۱ را بارها و بارها به شکل واضح نقض کرده بود.

اگر جمهوری اسلامی به قطع‌نامه پای‌بند بود، ۲۷ مهر ۱۴۰۲ چه می‌شد؟

اتحادیه اروپا متعهد بود حداکثر هشت سال پس از روز پذیرش برجام، یعنی تا تاریخ ۲۷ مهر ۱۴۰۲ تمامی محدودیت‌های باقی‌مانده شامل افرادی در تحریم را با تصویب مصوبه‌ای در شورای وزیران اروپا لغو کند.

ایالات متحده هم که تحریم‌های آن علیه ایران تا پیش از خروج از برجام در دولت «دونالد ترامپ» رفع شده بودند، موظف بود مطابق همین جدول زمانی، تحریم‌هایی را که با صدور معافیت‌هایی از سوی رییس جمهوری رفع شده بودند، در کنگره امریکا لغو کند که با خروج امریکا از برجام مبنای این تعهد از بین رفت.

ایران تعهد کرده بود که از مهر ۱۴۰۲ لایحه پیوستن رسمی به پروتکل الحاقی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال کند. این پروتکل تا شروع ریاست جمهوری «جو بایدن» به صورت آزمایشی یا داوطلبانه از سوی دولت جمهوری اسلامی ایران اجرا می‌شد. تا آن زمان بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اجازه داشتند با دادن ۲۴ ساعت فرصت به حکومت ایران، از هر مرکز یا تاسیسات اتمی بازدید کنند یا از هر منطقه‌ای که مشکوک به فعالیت هسته‌ای در آن باشند، با رعایت مقررات، پس از موافقت جمهوری اسلامی، نمونه‌گیری محیطی انجام دهند.

در زمان ترامپ، «محمدجواد ظریف»، وزیر وقت امور خارجه پیشنهاد داد تا با بازگشت امریکا به برجام، ایران چند سال زودتر لایحه الحاق به پروتکل را به مجلس شورای اسلامی بفرستد.

در روز ۲۷ مهر ۱۴۰۲ عملاً چه اتفاقی افتاد؟

دبیرخانه سازمان ملل متحد مطابق وظیفه‌ای که دارد، اعلام کرد بر اساس قطع‌نامه ۲۲۳۱، محدودیت‌هایی که باید در روز ۲۷ مهر ۱۴۰۲ در ارتباط با جمهوری اسلامی برداشته می‌شدند، برداشته شدند.

اما یک روز پیش از آن، شورای وزیران اتحادیه اروپا، دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری ایالات متحده، دولت بریتانیا، دولت استرالیا و دولت کانادا اعلام کردند که تحریم‌های مندرج

در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت را که اگر جمهوری اسلامی به آن پای‌بند بود، در ۲۷ مهر ۱۴۰۲ باید برداشته می‌شدند، وارد قوانین خود می‌کنند و عملاً آن‌ها را لغو نمی‌کنند.

به این ترتیب، تحریم ۱۹ فرد و ۳۷ نهاد جمهوری اسلامی ایران که باید از روز ۲۷ مهر ۱۴۰۲ لغو می‌شد، در ۳۱ کشور از میان قدرت‌های جهانی تا آینده نامعلومی ادامه پیدا خواهد کرد.

آیا محدودیت‌های دیگری از شورای امنیت باقی مانده‌اند؟

مطابق برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، در چهار مقطع زمانی دیگر به مرور سایر محدودیت‌های پیش‌بینی شده فعلی هم در ارتباط با جمهوری اسلامی ایران باید لغو شوند.

در مهر ۱۴۰۴، یعنی دو سال دیگر در صورتی که تحریم‌های شورای امنیت دوباره اعاده نشده باشند و از سر گرفته نشوند، قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به طور کامل ملغی می‌شود و خطر بازگشت تحریم‌های رفع شده سازمان ملل هم از بین می‌رود.

در حال حاضر در صورتی که اختلافی با ایران بروز کند، احتمال بازگشت تحریم‌ها و قطعنامه‌های پیشین وجود دارد اما در مهرماه ۱۴۰۴ با لغو قطعنامه ۲۲۳۱ همه این محدودیت‌ها قرار شده است برداشته شوند.

در سال ۱۴۰۹ تعهد جمهوری اسلامی برای رفع سریع نگرانی آژانس پایان می‌گیرد و سال ۱۴۱۴ زمان خاتمه نظارت ویژه آژانس بر سانتریفیوژها یا ماشین‌های غنی‌سازی اورانیوم در ایران است.

بر اساس توافق برجام، جمهوری اسلامی ایران با آژانس در حال حاضر قراردادی دارد که بر اساس آن، بازرسان این نهاد تا ۲۰ سال پس از روز توافق، یعنی دو دهه پس از مهر ۱۳۹۴ به طور ویژه بر سانتریفیوژها، اتصالات و جزییات آن نظارت خواهند کرد. اما به شرط این که توافق هنوز ادامه داشته باشد، این نظارت اضافه تر در سال ۱۴۱۴ پایان می‌گیرد. سپس در سال ۱۴۱۹ موعد پایان نظارت آژانس بر سنگ معدن اورانیوم ایران است که آخرین تعهدی است که در برجام متوجه جمهوری اسلامی ایران بوده است. تا این سال ایران باید امکان بازرسی ویژه بازرسان از سنگ معدن اورانیوم تولیدی در همه کارخانه‌های تغلیظ سنگ معدن اورانیوم را فراهم کند.

مهر ۱۴۱۹ زمان پایان تعهدات برجام قرار بود باشد. ۱۷ سال دیگر وضعیت ایران چیست و سرانجام پرونده اتمی جمهوری اسلامی به کجا رسیده، معمایی دشوار است که جوابی برای آن با بی‌ثباتی‌ها کنونی وجود ندارد.

ایران وایر - فرامرز داور

۲۸ مهر ۱۴۰۲